

LES ESPÈCIES CATALANES DEL GÈNERE *MARGARITIA* STEPHENS, 1827 (LEPIDOPTERA: PYRAUSTINAE)

J. J. Pérez De-Gregorio

ABSTRACT

The Catalan species of the genus Margaritia Stephens, 1827 (Lepidoptera: Pyraustinae). We give the data known so far on the 5 species of the genus Margaritia Stephens, 1827 (Lepidoptera: Pyraustinae) found in Catalonia: M. sticticalis Linnaeus, 1761, M. manualis Geyer, 1832, M. comptalis Freyer, 1848, M. tessellalis Guenée, 1854 and M. scutalis Hübner, 1813, indicating their bionomics and distribution in the area.

Key words: Lepidoptera, Pyraustinae, *Margaritia*, faunistic, Catalonia.

Recepció: 22 I 1996; Acceptació: 19 IV 1996; ISSN: 1134-7783

José Joaquín Pérez De-Gregorio. Gran Vía de Jaume I, 35, 7º, 2ª, 17001 Girona..

RESUM

S'exposen les dades conegudes fins enguany de les 5 espècies del gènere *Margaritia* Stephens, 1827 (Lepidoptera: Pyraustinae) presents a Catalunya: *M. sticticalis* Linnaeus, 1761, *M. manualis* Geyer, 1832, *M. comptalis* Freyer, 1848, *M. tessellalis* Guenée, 1854 i *M. scutalis* Hübner, 1813, indicant llur bionomia i distribució a la regió.

RESUMEN

Se exponen los datos conocidos hasta la fecha de las 5 especies del género *Margaritia* Stephens, 1827 (Lepidoptera: Pyraustinae) presentes en Catalunya: *M. sticticalis* Linnaeus, 1761, *M. manualis* Geyer, 1832, *M. comptalis* Freyer, 1848, *M. tessellalis* Guenée, 1854 y *M. scutalis* Hübner, 1813, indicando su bionomía y distribución en la región.

INTRODUCCIÓ

El gènere *Margaritia* Stephens, 1827 (= *Loxostege* auct., nec Hübner, 1826) (Lepidoptera: Pyraustinae), compta amb una dotzena d'espècies paleàrtiques, de les quals 6 han estat citades de la Península Ibèrica (AGENJO, 1966, GÓMEZ BUSTILLO, 1984), tot i que la presència d'una d'elles (*M. aeruginalis* Hübner,

1796) és molt dubtosa. A Catalunya, el cens d'espècies es fixa en 5, després de la descoberta enguany d'un nou taxó (*M. scutalis* Hübner, 1813), motiu aquest que ens ha emanat a dur a terme el present estudi.

La sistemàtica del gènere (MARION, 1962-1966) ha estat seguida per tots els autors europeus i divideix el mateix en dos subgèneres: *Margaritia* s.str. (amb el front punxegut), i *Boreophila* Guenée, 1844 (amb el front arrodonit). Actualment, però, hom creu més encertat prescindir d'aquests caràcters morfològics i agrupar tots els taxons en un sol gènere (*Margaritia* Stephens, 1827), sense subdivisions.

MARION (1962-1966), va dur a terme la revisió de les espècies de la fauna de França (8 taxons), com a pas previ per a un estudi general dels Pyraustinae paleàrtics, que el seu decés malauradament va frustrar. La present revisió de les *Margaritia* Stephens, 1827 catalanes es fa seguint els criteris d'aquell autor.

MATERIAL I MÈTODES

Per a dur a terme aquesta revisió ha estat consultada la bibliografia especialitzada i s'han examinat les col·leccions de microlepidòpters públiques (entre elles les del Museu de Zoologia de Barcelona), i privades de Catalunya, on figura el material de Pyraustinae aplegat els darrers cent anys i en especial, el procedent de les recerques dutes a terme per part de diversos lepidopteròlegs catalans, membres de la Societat Catalana de Lepidopterologia (SCL), entre els anys 1980 i 1995.

RESULTATS

Les 5 espècies del gènere *Margaritia* Stephens, 1827 trobades a Catalunya són les següents:

M. sticticalis Linnaeus, 1761

Espècie estesa per Europa, Àsia i Nordamèrica, molt comuna. Les erugues, polífagues, viuen sobre plantes baixes, essent de vegades plaga d'alguns vegetals conreuats (*Medicago sativa*, alfals). Vola els mesos de V-VI i VIII-X (dues generacions), i es troba estesa per tot Catalunya.

Figuració: MARION, 1962-1966, pàgs.94-95, làmina V, fig. 124, làmina J, fig. 378 (genitàlia); Figura 1, núms 3-4.

M. manualis Geyer, 1832

Element euroasiàtic alpi, viu a les muntanyes europees (Alps, Pirineus, etc.), per sobre els 2.000 m, especialment a la vora dels estanys, llacs i llocs humits. A la península Ibèrica viu sols als Pirineus, per sobre els 2.000 m.

Localitats catalanes:

Pirineu Central: Vall d'Aran (Estanys de la Puda, Artiga de Barradós,

Coll de Vilac, Pic d'Aranyó, Serra de la Mortu, etc.), 2200-2600 m, VII.90 a VII.94, 6 ex (J. Dantart i J.J. Pérez De-Gregorio, leg).

Pirineu Oriental: Cerdanya (Estanys de Malniu, Meranges, 2200-2400 m., 7-11.VII.90, 13.VII.91, sèrie (Pérez De-Gregorio, leg); Els Coms de Das, 2300 m., 11.VII.91, 1 ex (Pérez De-Gregorio, leg). Conflent (Pic de l'Os, Canigó, 2200 m., V-VIII)(LHOMME, 1935).

Vola el mes de VII i les erugues viuen sobre *Achillea millaefolium*.

Figuració: MARION, 1962-1966, pàg. 95, làmina V, fig. 132, làmina K, fig. 1072 (genitàlia); Figura 1, núms 1-2.

M. comptalis Freyer, 1848

Espècie estesa pel Sud d'Europa, a la península Ibèrica ha estat trobada a Catalunya, regió valenciana (Castelló de la Plana), Múrcia i Aragó (Serra d'Albarracín, Monegros, etc.). Típica de zones seques i estepàries, les erugues viuen sobre *Santolina* i *Artemisia* sp. Vola els mesos IV-V i VIII-IX (dues generacions), i a Catalunya ha estat localitzada a les comarques del sud-oest: Algerri (La Noguera), Seròs i La Granja d'Escarp (Segrià), Castellans (Les Garrigues), Barbens (Urgell), essent molt abundant a la veïna comarca aragonesa de Los Monegros (Saragossa-Osca). A la col·lecció del Museu de Zoologia de Barcelona (MZB) es conserva una femella etiquetada de Balenyà (Osona), 29.VII.1943 (A. Vilarrúbia, leg).

Figuració: MARION, 1962-1966, pàg. 97, làmina V, fig. 128, làmina K, fig. 790 (genitàlia); Figura 1, núms. 5-6.

M. aeruginalis Hübner, 1796, espècie estesa pels Alps Marítims i el Sud-est de França (MARION, op. cit), i molt semblant a *M. comptalis*, però amb la banda subterminal recta (sinuosa a *comptalis*), fou citada per SEEBOLD (1898) de forma inconcreta d'Andalusia, segons troballes de Mabilie. Mai més citada ni trobada a la península Ibèrica, al nostre entendre llur inclusió a la fauna ibèrica (AGENJO, 1966), obeeix a un més que probable error de determinació amb *comptalis*.

M. tessellalis Guenée, 1854

Espècie estesa pel Sud d'Europa (península Ibèrica, França, Còrsega) i durant molt de temps considerada una subespècie meridional de *M. clathralis* Hübner, 1811, de Rússia i Àsia Menor, fins que MARION (1966), demostrà que es tractava d'una bona espècie, limitant llur dispersió a França a les zones del Sud-est (Confent, Aude). Vola els mesos de VI-VIII i les erugues viuen sobre *Artemisia* sp. A la península Ibèrica sols ha estat trobada a Catalunya:

Conflent (P. Oriental): Vilafranca de Conflent (LHOMME, 1935).

Pallars Sobirà: Tirvia, 17.VI.93, una femella (A. Cervelló, leg).

La Selva: Sta. Coloma de Farners, 22.VIII.23 (s. c., col. MZB).

Alt Empordà: Empúries, un mascle (C. Dufay, leg, MARION, 1966).

Figuració: MARION, 1962-1966, pàg. 97, làmina V, fig. 125, làmina K, fig. 794 (genitàlia); Figura 1, núms. 7-8.

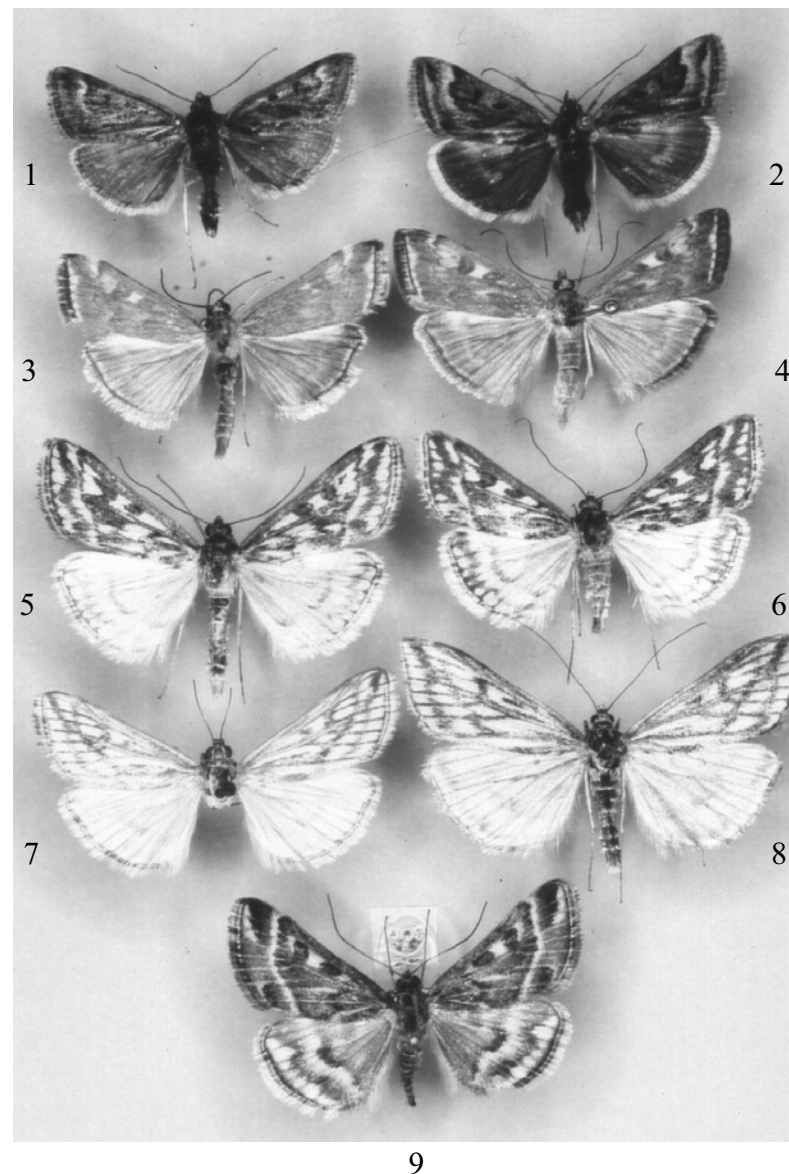


Figura 1. D'esquerra a dreta i d'adalt a abaix: 1 i 2. *Margaritia manualis* Geyer, 1832 (♂ i ♀) (Estanys de Malniu, Cerdanya); 3 i 4. *M. sticticalis* Linnaeus, 1761 (♂ i ♀) (Roses, Alt Empordà); 5 i 6. *M. comptalis* Freyer, 1848 (♂ i ♀) (Seròs, Segrià); 7 i 8. *M. tessellalis* Guenée, 1854 (♂ i ♀) (Sta. Coloma de Farners, la Selva i Tirrivia, Pallars Sobirà); 9. *M. scutalis* Hübner, 1813 (♂) (La Granja d'Escarp, Segrià).

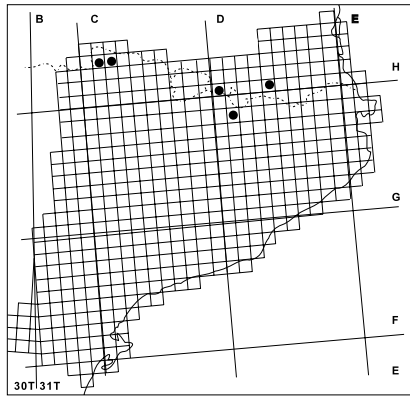


Figura 2. Localitats catalanes de *Margaritia manualis* Geyer, 1832.

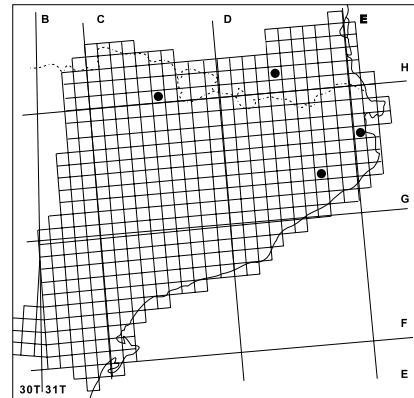


Figura 4. Localitats catalanes de *Margaritia tessellalis* Guenée, 1854.

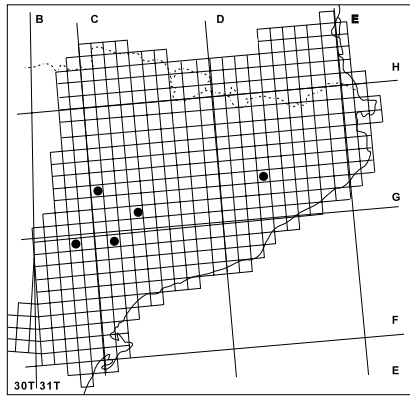


Figura 3. Localitats catalanes de *Margaritia comptalis* Freyer, 1848.

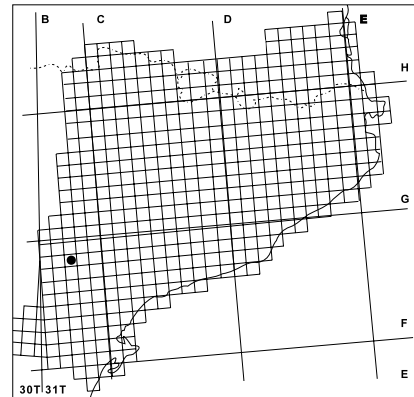


Figura 5. Localitats catalanes de *Margaritia scutalis* Hübner, 1813.

M. scutalis Hübner, 1813 (= *consortalis* Herrich-Schäffer, 1855).

Espècie estesa pel Sud d'Europa (Península Ibèrica, Sud-est de França, Itàlia), i Nord d'Àfrica. MARION (op. cit.) sols va poder examinar un exemplar mascle procedent de Cannes (Sud-est de França), (Col. Daniel Lucas, M.N.H.N. de Paris), per confirmar llur presència en aquell país.

A la Península Ibèrica, SEEBOLD (1898) cita aquesta espècie de la Serra d'Albarracín, Terol VII; d'Andalusia (?) IV; i d'Algarve, Portugal X; ZERNY (1927 a) recull la citació d'Albarracín del primer autor i posteriorment ZERNY

(1927 b), dóna compte de la troballa de varis exemplars el V al Barranco del Algarrobo, Algeciras Càdiz (Andalusia), atrets per la llum elèctrica.

Des de 1927 no s'havia fet cap citació nova de *M. scutalis* Hübner, 1813, fins que enguany ha estat recollit un mascle a la llum elèctrica (trampa actínica), el 1.IV.95 a la Granja d'Escarp (Segrià), 80 m, (Pérez De-Gregorio leg.), essent la espècie nova per a Catalunya.

Figuració: MARION, 1962-1966, pàg. 98, làmina VI, fig. 155, làmina M, fig. 4510 (genitàlia); Figura 1, núm. 9.

AGRAÏMENTS

Vull agrair als Srs. Jordi Dantart i Arcadi Cervelló (Societat Catalana de Lepidopterologia), el préstec de material de *Margaritia* Stephens, 1827, de les seves col·leccions i al Sr. Oleguer Escolà (Museu de Zoologia de Barcelona), les facilitats donades per a l'estudi de les col·leccions del centre i la consulta de la biblioteca.

REFERÈNCIES

- AGENJO, R. 1966. Catálogo Ordenador de los Lepidópteros de España. 43.- Pyraustidae. *Graellsia*, XII: anexe sense paginar. Madrid.
- BUSTILLO, M. R. G. 1984. Revisión de la familia Pyraustidae MEY., 1890 en la Península Ibérica (Lep. Pyraloidea)(1ª parte). *Shilap*, 48: 311. Madrid.
- LHOMME, L. 1935. *Catalogue des Lépidoptères de France et de Belgique*. Volume II, pàgs. 118, 119 i 142. Le Carriol, Lot, France.
- MARION, H. 1962-1966. Révision des Pyraustidae de la fauna française. *Alexanor*, 2: 94-95 i *Alexanor*, 6: 97-98, làmines V, VI, J, K i M. Paris.
- SEEBOLD, T. 1898. Beiträge zur Kenntnis der Microlepidopterenfauna Spaniens und Portugals. *Iris*, 11: 296. Dresden, Deutschland.
- ZERNY, H. 1927 a. Die Lepidopterenfauna von Albarracín in Aragonien. *Eos*, 3: 460-462. Madrid.
- ZERNY, H. 1927 b. Die Lepidopterenfauna in Süd-Andalusien. *Iris*, 41: 139.